

Φορολογικοί παράδεισοι και Κεντροαριστερά

Το περασμένο Αύγουστο κατατέθηκε στον ΟΗΕ ένα ψήφισμα για μια παγκόσμια φορολογική συμφωνία υπό την αιγίδα του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών. Μέχρι τώρα η συγκεκριμένη αρμοδιότητα ανήκει στον ΟΟΣΑ, ο οποίος έχει αποτύχει παταγωδώς να μειώσει έστω και κατ' ελάχιστον την παγκόσμια φοροδιαφυγή – φοροαποφυγή των εχόντων και κατεχόντων και ως εκ τούτου την ανισοκατανομή του παγκόσμιου πλούτου. Πιο αναλυτικά, οι συνολικές απώλειες φόρων των κυβερνήσεων ειδικά από τις πολυεθνικές εταιρίες, μεταξύ των ετών 2016 και 2021, σημείωσαν αύξηση ανερχόμενη σε πάνω από 36 δις δολάρια ετησίως. Η πιο ορθολογική πρόταση που έχει κατατεθεί μέχρι τώρα είναι να μην ψάχνουμε τα κέρδη τους στους λαβυρίθους των φορολογικών παραδείσων και να φορολογούνται οι πολυεθνικές, ανάλογα με τις πωλήσεις τους ανά χώρα. Τελικά υπέρ του ψηφίσματος τάχθηκε η μεγάλη πλειοψηφία των χωρών του ΟΗΕ (110 χώρες), κατά μόνο οκτώ χώρες, ενώ σαράντα τέσσερις χώρες, μεταξύ των οποίων και οι χώρες της ΕΕ απείχαν... Οι οκτώ χώρες που ψήφισαν κατά (ΗΠΑ, Βρετανία, Αυστραλία, Καναδάς, Ν. Ζηλανδία, Ισραήλ, Ιαπωνία, Ν. Κορέα) είναι υπεύθυνες για το 43% της παγκόσμιας φοροδιαφυγής – φοροαποφυγής. Σύμφωνα με την ετήσια έκθεση State of Tax Justice του Δικτύου Φορολογικής Δικαιοσύνης (TJN) οι κυβερνήσεις της υπηλίου χάνουν κάθε χρόνο φόρους 492 δισεκατομμυρίων δολαρίων από τις πολυεθνικές εταιρίες και τους πλούσιους ιδιώτες. Η τεράστια αυτή φοροδιαφυγή – φοροαποφυγή επιτυγχάνεται μέσω της αξιοποίησης από τους πλούσιους αυτού του κόσμου των φορολογικών παραδείσων και των off shore εταιριών.

Ας αρχίσουμε την ανάλυση από τον ορισμό - έννοια των φορολογικών παραδείσων ή διαφορετικά υπεράκτιων κέντρων. Πρόκειται για κάποιους τόπους οι οποίοι λειτουργούν παρασιτικά, παρακάμπτοντας με διάφορα μέσα τα φορολογικά, ρυθμιστικά και νομικά συστήματα άλλων χωρών και έχουν ως κύρια χαρακτηριστικά τους την εχεμύθεια, τη χαμηλή ή μηδενική φορολογία και τον μεγάλο χρηματοπιστωτικό τομέα σε σύγκριση με το μέγεθος της οικονομίας τους. Είναι στην ουσία ο πλέον σύγχρονος μηχανισμός για τη μεταφορά πλούτου και ισχύος από τους φτωχούς στους πλούσιους και εντούτοις η λειτουργία του και οι τεράστιες δυσμενείς επιδράσεις του στη μεγάλη πλειοψηφία των λαών του κόσμου παραμένουν σχεδόν άορατες. Μια συνένοχη σιωπή καλύπτει τις δραστηριότητες των υπεράκτιων κέντρων, η οποία έχει επιβληθεί κυρίως από τις χώρες του ΟΟΣΑ. Ο τελευταίος μέσω του ελεγκτικού του βραχίονα (Financial Action Task Force – FATF) εμφανίζεται να ασκεί εποπτεία και στους φορολογικούς παραδείσους, ενώ στην ουσία φιλοτεχνεί στις σχετικές περιοδικές εκθέσεις του μια εικονική πραγματικότητα.

Στην τεράστια επέκταση των υπεράκτιων κέντρων και των off shore εταιριών που εμφανίζονται να έχουν την έδρα τους σ' αυτά, συνέβαλε τα μέγιστα το Ηνωμένο Βασίλειο το οποίο μετά την κατάρρευση της αποικιοκρατίας ήθελε να διατηρήσει την κυρίαρχη θέση του στον παγκόσμιο καταμερισμό ισχύος. Για την επιτυχία αυτού του σκοπού χρησιμοποίησε ως στρατηγείο ένα «υπεράκτιο» νησί στον Τάμεση (Σίτυ του Λονδίνου) και ως μέσον πρώην Αγγλικές κτήσεις, που μετατράπηκαν σε φορολογικούς παραδείσους για την εξυπηρέτηση, με αμοιβαίο όφελος, των πολυεθνικών επιχειρήσεων και του χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου. Δημιουργήθηκε έτσι σταδιακά ο βρετανικός ιστός της αράχνης, η σημαντικότερη και επιθετικότερη συνιστώσα του παγκόσμιου υπεράκτιου συστήματος. Όλοι οι τραπεζίτες και οι ειδικευμένοι στα χρηματοπιστωτικά νομικοί, αν τους ρωτήσεις που μπορείς να κρύψεις χρήματα, θα σου συστήσουν να πας στο Λονδίνο και να στήσεις ένα καταπίστευμα.

Σε ολόκληρο τον κόσμο υπάρχουν σήμερα περίπου εξήντα επικράτειες εχεμύθειας, χωρισμένες κατά προσέγγιση σε τέσσερις ομάδες. Η πρώτη ομάδα αποτελείται από τους ευρωπαϊκούς φορολογικούς παραδείσους (Ελβετία, Λουξεμβούργο, Ολλανδία, Αυστρία, Λιχτενστάιν, Μονακό, Ανδόρα, Μαδέρα). Η δεύτερη ομάδα υπεράκτιων κέντρων, στην οποία αναλογούν σχεδόν οι μισές από τις επικράτειες εχεμύθειας όλου του κόσμου, που είναι και η πιο σημαντική, έχει ως κέντρο της το Σίτυ του Λονδίνου. Ειδικότερα το υπεράκτιο δίκτυο του Σίτυ περιλαμβάνει τα εξαρτημένα εδάφη του Βρετανικού Στέμματος (Τζέρσεϊ, Γκέρνσεϊ, Νήσος Μαν), δέκα τέσσερα υπερπόντια εδάφη της Βρετανίας (Νησιά Κεϊμάν, Μπελίζ, Βερμούδα, Βρετανικές Παρθένοι Νήσοι, νησιά Τερκς και Κάικος, Γιβραλτάρ κ.α.) και τρίτον ανεξάρτητες χώρες που έχουν στενούς δεσμούς με το Σίτυ (Χονγκ Κονγκ, Σιγκαπούρη, Μπαχάμες, Ντουμπάι, Ιρλανδία, Κύπρος κ.α.). Ο τρίτος πυλώνας του υπεράκτιου κόσμου πατάει στις Ηνωμένες Πολιτείες και λειτουργεί επίσης σε τρία επίπεδα. Σε ομοσπονδιακό επίπεδο (ευνοϊκοί νόμοι για την προσέλκυση ξένων κεφαλαίων), σε επίπεδο επιμέρους πολιτειών (Φλόριντα, Γουαϊόμινγκ, Ντέλαγουερ, Νεβάδα) και τρίτον ένα δίκτυο δορυφόρων στο εξωτερικό (Νήσοι Μάρσαλ, Αμερικανικές Παρθένοι Νήσοι, Λιβερία, Παναμάς). Η τέταρτη και τελευταία ομάδα περιλαμβάνει ένα μικρό αριθμό από αταξινόμητες ιδιόρρυθμες περιπτώσεις περιορισμένης σημασίας, όπως είναι η Σομαλία και η Ουρουγουάη. Ο φορολογικός σχεδιασμός από τα ειδικά προς τούτο γραφεία λαμβάνει υπόψη του τις ανάγκες του πελάτη. Αν ο τελευταίος επιθυμεί να ελαχιστοποιήσει τα έξοδα ίδρυσης της εταιρίας του, αυτή στήνεται στις Παρθένους Νήσους. Αν προέχει η ασφάλεια των κεφαλαίων του στην αμερικανική Πολιτεία του Ντέλαγουερ, ενώ αν φοβάται μήπως αποκαλυφθεί η ταυτότητά του και αναζητεί τη μέγιστη δυνατή εχεμύθεια, η offshore εταιρία στήνεται στον Παναμά...

Ο υπεράκτιος κόσμος δεν αποτελείται από ανεξάρτητα κράτη που ασκούν το εθνικά κυριαρχικό τους δικαίωμα να διαμορφώνουν αυτόνομα τη νομοθεσία και τα φορολογικά τους συστήματα, αλλά πρόκειται για ένα σύνολο δικτύων επιρροής που ελέγχονται από τις παγκόσμιες υπερδυνάμεις, κυρίως τη Βρετανία και τις ΗΠΑ. Με άλλα λόγια το σύστημα των υπεράκτιων κέντρων είναι η κρυφή «γκαρσονιέρα» για τις «εξωσυζυγικές σχέσεις» των ελίτ των αναπτυσσόμενων χωρών, αποτελεί την άλλη όψη – τη σκοτεινή – του κόσμου της εξουσίας. Συνδέει τη Λιμπρεβίλ με το Παρίσι, τη Λουάντα με τη Μόσχα, την Κύπρο με το Λονδίνο, τη Γουόλ Στριτ με την Πόλη του Μεξικού και τα Νησιά Κεϊμάν, την Ουάσιγκτον με το Ριάντ. Το σύστημα των υπεράκτιων κέντρων συνδέει τον εγκληματικό υπόκοσμο με τη χρηματοοικονομική ελίτ, το διπλωματικό κατεστημένο και το κατεστημένο των υπηρεσιών πληροφοριών με πολυεθνικές εταιρίες...

Και μετά την παραπάνω ανάλυση ποια μπορεί να είναι η πολιτική θέση της Κεντροαριστεράς σε σχέση με τους φορολογικούς παραδείσους; Μπορεί ένα πολιτικό Κόμμα που δηλώνει ότι είναι σοσιαλιστικό, σοσιαλδημοκρατικό, κεντροαριστερό, αριστερό να μην καταδικάζει τη λειτουργία αυτού του σκοτεινού μηχανισμού μέσω του οποίου οι λίγοι εκμεταλλεύονται τους πολλούς; Και ταυτόχρονα είναι δυνατόν αυτά τα Κόμματα να παραμένουν πιστά στην κεντροαριστερή ιδεολογία τους περί ισότητας, αν δεν έχουν επεξεργαστεί πολιτικές για τον περιορισμό της ισχύος αυτού του παγκόσμιου ιστού της αράχνης, ακόμη και την ολική κατάργησή του; Αλλά και ο μεμονωμένος πολίτης που δηλώνει ότι ανήκει πολιτικά σ' αυτούς τους χώρους είναι δυνατόν να μην οργίζεται με τις οκτώ χώρες, που επιθετικά και αλαζονικά υπερασπίζονται αυτόν τον σκοτεινό μηχανισμό ανισοκατανομής του παγκόσμιου πλούτου; Και επιπλέον να μην καταδικάζει τις κυβερνήσεις των χωρών, όπως η δική μας, που ποιούν την νήσσαν (αποχή από την ψηφοφορία), αναπαράγοντας το καθεστώς της παγκόσμιας φοροδιαφυγής – φοροαποφυγής των πλουσίων και την παγκόσμια ανισότητα;

Στο πεδίο της Πολιτικής είναι νομίζω σημαντικό να μάθουμε και τη θέση των ακροδεξιών πολιτικών δυνάμεων, ευρωπαϊκών και εγχώριων για το θέμα. Οι ίδιες υποστηρίζουν ότι υπερασπίζονται τα συμφέροντα των αδυνάτων και των χαμένων του συστήματος και είναι εναντίον των πλούσιων, εξουσιαστικών ελίτ... Επιπλέον θα είχε μεγάλο ενδιαφέρον να μάθουμε τις σκέψεις, την ιδεολογία, την ηθική όλου αυτού του τεράστιου στρατού ειδικών (δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, λογιστές, τραπεζίτες, κ.τ.λ.), επίλεκτα μέλη των κοινωνιών τους, οι οποίοι κινούμενοι στο ημίφως μεταξύ νομιμότητας (νομικιστικής ερμηνείας των νόμων) και παρανομίας, στήνουν και λειτουργούν τον φορολογικό σχεδιασμό, αυτό το σκοτεινό πολυπλόκαμο δίκτυο off shore εταιριών, για λογαριασμό των πελατών τους.

Τελικά η απόφαση της ΕΕ να «πετάξει την μπάλα στην εξέδρα», δηλαδή να απέχει από την ψηφοφορία για την έγκριση του ψηφίσματος μεταφοράς της αρμοδιότητας του ελέγχου των φορολογικών παραδείσων από τον ΟΟΣΑ στον ΟΗΕ, έβγαλε την Κυβέρνησή μας, αλλά και ευρύτερα τη συντηρητική παράταξη από μια πολύ δύσκολη θέση... Έτσι οι άνθρωποί της, επώνυμοι και ανώνυμοι, που εμπλέκονται στον σκοτεινό μηχανισμό ανισοκατανομής του παγκόσμιου πλούτου και οι οικονομικές τους δραστηριότητες εξακολουθούν να παραμένουν στο σκοτάδι...

Αθήνα, 9 Δεκεμβρίου 2024

Δημήτριος Γ. Σουλιώτης